

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	403
Land:	Somalia
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Somalia: Sikkerhet og beskyttelse i Mogadishu
Udgivet:	12. juni 2013
Optaget på baggrundsmaterialet:	29. august 2013

Temanotat

Somalia: Sikkerhet og beskyttelse i Mogadishu

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2013

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat **Somalia: Sikkerhet og beskyttelse i Mogadishu**

SUMMARY

The security situation in Mogadishu has been improving since Landinfo last time visited the city in October 2012. However, the security cannot be characterized as satisfactory. The most serious threat is violent actions from al-Shabaab. An efficient police corps and judiciary have not yet been established, and will be crucial for the government in fighting al-Shabaab in Mogadishu and for keeping confidence in the population.

Concerning physical security, clan affiliation is not as important as it used to be. The people of Mogadishu do not any longer fear violent actions when they are in conflict with persons from other clans than the one they themselves belong to. Mechanisms for peaceful solutions of conflicts are gaining ground. Today, the risk of persecution or injustice because of clan affiliation is considerably less than it used to be, and it does not matter if you belong to a weak or a strong clan, or a minority group.

SAMMENDRAG

Sikkerhetssituasjonen i Mogadishu har fortsatt vært i bedring siden Landinfo besøkte byen forrige gang i oktober 2012. Sikkerheten kan likevel ikke karakteriseres som tilfredsstillende. Den utfordres først og fremst av aksjoner fra al-Shabaab. Et velfungerende politi og rettsvesen er ennå ikke etablert. Det vil være avgjørende i myndighetenes kamp mot al-Shabaab i Mogadishu og for å vinne folkets tillit at en effektiv politistyrke blir etablert i byen så fort som mulig.

Klanens betydning for folks fysiske sikkerhet er blitt betydelig mindre. Mogadishus innbyggere frykter ikke lenger voldelig reaksjoner når de kommer i konflikt med personer fra andre klaner enn den de selv tilhører. Mekanismer for fredelig løsning av konflikter vinner fotfeste. Det er nå betydelig mindre risiko for å bli utsatt for overgrep på grunn av klan tilhørighet, og det betyr ikke noe om man tilhører en svak eller sterk klan, eller en minoritetsgruppe.

INNHold

1. Innledning	5
2. Sikkerhetssituasjonen i Mogadishu	5
2.1 Generelt	5
2.2 Al-Shabaabs tilstedeværelse i Mogadishu	6
2.3 Myndighetene og sikkerheten i Mogadishu.....	7
3. Voldtekt og kjønnsbasert vold mot kvinner	9
4. Tilbakevending	9
5. Klanbeskyttelse.....	10
6. Bevegelsesfrihet	11
6.1 Mogadishu	11
6.2 Utenfor Mogadishu.....	12
7. Referanser	13

1. INNLEDNING

Landinfo publiserte 6. desember 2012 notatet *Somalia: Sikkerhet og humanitære forhold i Mogadishu*, som var basert på innhentet informasjon under en forutgående reise til Nairobi og Mogadishu. I tidsrommet 16.–30. april 2013 gjennomførte Landinfo en ny reise til de samme stedene for å få oppdatert informasjon om sikkerhetssituasjonen i Somalia, med særlig vekt på Mogadishu. Foreliggende notat er i hovedsak en oppdatering av notatet fra desember 2012 med utdypninger på visse punkter basert på informasjonen som ble hentet inn under reisen i april 2013. I hovedtrekk er notatet fra desember 2012 fortsatt en dekkende redegjørelse for sikkerhetssituasjonen i Mogadishu.

Reisen ble foretatt sammen med en landrådgiver fra Utlændingestyrelsen i Danmark. Etter reisen ble det i fellesskap utarbeidet en rapport på engelsk som tematisk gjengir hva de ulike møtepartnerne fortalte delegasjonen. Rapporten er publisert på Landdatabasen under tittelen *Security and Protection in Mogadishu and South-Central Somalia*.

2. SIKKERHETSSITUASJONEN I MOGADISHU

2.1 GENERELT

I Landinfos notat fra desember 2012 (s. 7) gjøres det følgende oppsummering: “Til tross for stadige sikkerhetsutfordringer er det bred enighet blant både lokale og internasjonale kilder om at sikkerheten i Mogadishu er forbedret siden februar 2012.” Blant dem delegasjonen snakket med i april 2013 (se kildelisten), var det en enstemmig oppfatning om at sikkerheten for folk flest i Mogadishu var bedret også siden oktober 2012. Det ble lagt vekt på at så å si alle uautoriserte kontrollposter i byen nå er borte, og at myndighetene gjennomfører langt færre kontroller. Byens befolkning beveger seg nå fritt rundt i byen, og er for eksempel ikke lenger redde for å ta seg inn i Bakara-markedet for å gjøre sine innkjøp. I perioden har antall skyteepisoder og kasting av granater gått ned. UNDSS i Mogadishu opplyste at deres fastsettelse av risikonivået er redusert fra enten ”Unacceptable” eller ”Very High” til ”High Risk” i alle de 16 bydelene. Unntaket er områdene under beskyttelse av AMISOM, hvor nivået er ”Medium Risk”. Det ble videre vist til at somaliere vender tilbake til Mogadishu, og at folk flest er optimistiske med tro på at den nye regjeringen vil greie å bringe landet videre i positiv retning.

Sikkerheten i Mogadishu kan likevel ikke karakteriseres som tilfredsstillende. Den utfordres først og fremst av aksjoner fra al-Shabaab, blant annet i form av granatkasting, og av generell kriminalitet, ofte utført av soldater og politi som ikke har fått lønn.

Det var en allmenn oppfatning blant dem delegasjonen snakket med, at de viktigste tiltakene for å styrke sikkerheten vil være å få utstasjonert en velfungerende politistyrke og få etablert et rettsvesen folk har tillit til. Slike institusjoner er ennå ikke på plass, og man mente at det vil være avgjørende for folks tillit til regjeringen

at det blir gjort noe på dette området med det aller første. Hvis ikke, kan krefter som al-Shabaab igjen få oppslutning.

2.2 AL-SHABAABS TILSTEDEVÆRELSE I MOGADISHU

Al-Shabaab trakk seg ut av det meste av Mogadishu i august 2011, men det var først i mai 2012 de var helt ute, og det siste distriktet de trakk seg ut av, var Daynile. (UNDSS, møte i Mogadishu 23. april 2013). De første seks ukene etter mai 2012 var det ingen væpnede anslag i byen. Men deretter har al-Shabaab jevnlig aksjonert. Angrepene tar i hovedsak følgende former:

- Større terroranslag
- Såkalte "hit and run"-angrep
- Kasting av håndgranater
- Målrettede likvideringer

Al-Shabaab har ikke gått til væpnede angrep i større skala siden de trakk seg ut, og det regnes som utelukket at bevegelsen vil gjøre forsøk på å gjenerobre Mogadishu med militære midler, heller ikke distrikter i ytterkanten av byen. Det skyldes i første rekke AMISOMs tilstedeværelse i byen. Aksjonene al-Shabaab gjennomfører, har som siktemål å destabilisere regjeringen og å minne befolkningen om bevegelsens nærvær og at den fortsatt er en kraft å regne med. En sikkerhetsansvarlig for en internasjonal NGO i Mogadishu opplyste at al-Shabaab synes å ha sitt sterkeste nærvær i Suqahoiaha i Huriwa, i den nordlige delen av Daynile, områdene rundt Industrial Road og i Bakara-markedet, men de har demonstrert at de har evne til å slå til hvor som helst i byen. Rapporteringer fra en internasjonal organisasjon i perioden januar til mai 2013¹ viser at bydelene Hodan, Yaqshid, Huriwa og Daynile er de som oftest rammes av aksjoner fra al-Shabaab. Shibis og Shangani er de bydelene som har færrest anslag.

Blant observatører delegasjonen snakket med, var det enighet om at al-Shabaabs væpnede aksjoner ikke har som mål å ramme sivilbefolkningen i sin alminnelighet. Når uskyldige sivile blir rammet av al-Shabaabs aksjoner, er det fordi de er uheldige og befinner seg på feil sted til feil tid. Al-Shabaabs aksjoner synes først og fremst å ramme følgende grupper/personer:

- Myndighetsrepresentanter, inkludert soldater og politi
- AMISOM
- Representanter for internasjonale organisasjoner
- Personer som har forlatt al-Shabaab
- Personer al-Shabaab mistenker for spionasje mot dem
- Personer al-Shabaab av ulike grunner oppfatter som fiendtlige

Den senere tid har al-Shabaab gjennomført to større terroranslag i Mogadishu med flere døde og sårede. Begge aksjonene ble utført med selvmordsbombere. Den 14.

¹ Disse rapportene er ikke offentlig tilgjengelige, og Landinfo kan derfor heller ikke navngi kilden.

april ble bygningen som huser landets høyesterett, rammet (Phlanz 2013), og 5. mai var målet en bilkortesje hvor blant annet landets innenriksminister skulle befinne seg (Nor 2013). Slike aksjoner må man regne med fortsatt vil komme. Omfanget vil for det første være bestemt av al-Shabaabs tilgang på nødvendige ressurser, og særlig av personer som er villige til å være selvmordsbombere, og for det andre av myndighetenes evne til overvåkning og forebygging av slike aksjoner. Det må antas at etterretningstjenesten vil bli styrket i tiden framover, men det er lite trolig at man vil kunne sette en stopper for terroranslag fra al-Shabaab.

Såkalte "hit and run"-angrep innebærer at et mindre antall al-Shabaab-soldater har tatt seg inn i byen og åpner ild mot politi eller regjeringssoldater. Slike aksjoner er det ikke mange av, men al-Shabaabs hensikt når de aksjonerer på denne måten, er åpenbart å vise at de er i stand til å operere med soldater inne i byen. Denne typen aksjoner foregår for det meste i Daynile (UNDSS, møte i Mogadishu 23. april 2013).

Den vanligste væpnede aksjonsformen al-Shabaab benytter seg av, er kasting av håndgranater mot utvalgte mål, som i hovedsak er politi eller regjeringssoldater. Det var enighet blant observatører delegasjonen snakket med, om at denne typen aksjoner ikke utføres av al-Shabaab-soldater, men av unge menn som i de fleste tilfellene blir betalt for å gjøre det. Det hevdes at de som utfører aksjonene, vanligvis blir betalt 10 USD per aksjon. Det hører også med til bildet at de aller fleste som utfører angrepene, kommer seg unna ved å løpe fra stedet. Aksjonene skjer for det meste sent på ettermiddagen. Antallet aksjoner varierer noe over tid, men skjer omtrent daglig, og på enkelte dager kan det være flere fordelt på de ulike bydelene.

Al-Shabaab gjør seg fortsatt gjeldende i Mogadishu gjennom å true eller legge press på folk. Det skjer ofte over telefon, hvor personer blir fortalt at de bør slutte med bestemte aktiviteter, for eksempel samarbeide med AMISOM eller myndighetene, og at det vil få fatale konsekvenser hvis de fortsetter. Hvis al-Shabaab ikke har telefonnummeret til en de ønsker å snakke med, skaffer de seg det gjennom kontakter de har i telefonselskapene. Dette ble bekreftet av flere kilder, blant annet UNDSS i Mogadishu.

Det er en utbredt oppfatning blant observatører at al-Shabaab har informanter på de fleste stedene i myndighetsapparatet. De skaffer seg medspillere både gjennom betaling og trusler, og fortsatt er det personer i alle deler av somalisk samfunnsliv som støtter al-Shabaab av ideologiske eller politiske grunner.

Al-Shabaabs fortsatte innflytelse og tilstedeværelse i Mogadishu gjør at folk er forsiktige når de snakker om al-Shabaab. Sitter man i en kafé, uttaler man seg ikke negativt om al-Shabaab, da man aldri kan vite om det sitter noen rundt som støtter dem. Selv blant familiemedlemmer er folk forsiktige. En lignende situasjon er det i Baidoa og Beletweyne. Samtidig synes det klart at folk flest ikke ønsker al-Shabaab tilbake og at et overveldende flertall støtter regjeringen (InterMedia 2013).

2.3 MYNDIGHETENE OG SIKKERHETEN I MOGADISHU

En meningsmåling utført i Mogadishu november/desember 2012 (InterMedia 2013), viste at 69 % av de spurte opplevde at sikkerheten i byen hadde blitt mye bedre enn den var for tolv måneder siden, og 62 % ga uttrykk for at de følte seg tryggere enn de gjorde for seks måneder siden. Til sammenligning var det 6 % som oppgav at de følte seg mindre trygge enn for seks måneder siden. Samtidig gav 85 % uttrykk for at

styrking av sikkerheten burde være regjeringens høyest prioriterte oppgave. I meningsmålingen kom det også fram en klar støtte til den nye regjeringen og en forventning om at den vil bringe framgang. På spørsmål om de støttet regjeringen, svarte 86 % bekreftende, og 69 % var enige i et utsagn om at den nye regjeringen ville bringe mange positive endringer (InterMedia 2013).

Oppfatningene som kom til uttrykk i den refererte meningsmålingen, ble bekreftet av dem delegasjonen snakket med under reisen. Men det ble samtidig pekt på at når det gjelder sikkerheten for folk flest i Mogadishu, er utfordringene fortsatt store, og det er helt avgjørende for tilliten til regjeringen at tiltak for bedring av sikkerheten iverksettes så fort som mulig. Det var også bred enighet om at det aller viktigste tiltaket er å få opprettet en disiplinert og velfungerende politistyrke med en størrelse på minimum 1 000 personer. Spørsmålet om sikkerheten i Mogadishu og nødvendigheten av raskt å få på plass institusjoner som sikrer lov og orden, var også sentrale tema under Somalia-konferansen i London 7. mai i år.

I tillegg til al-Shabaabs aktiviteter, som er beskrevet ovenfor, er det vanlig kriminalitet og overgrep fra politi og regjeringssoldater som i størst grad truer sikkerheten for sivilbefolkningen i Mogadishu.

Den vanligste formen for overgrep fra politi og soldater skjer ved kontrollposter, hvor folk blir presset eller truet til å gi fra seg penger. Dessuten er ofte ransmenn og innbruddstyver kledd i uniformer. Det kan derfor være vanskelig å vite om man står overfor kriminelle forkledd som politi, eller om det er politifolk som forgriper seg. Både UNSS (Mogadishu), UNHCR og DRC (Danish Refugee Council) var av den oppfatning at omfanget av denne typen overgrep har blitt mindre den senere tiden, noe som henger sammen med at antall kontrollposter i byen er redusert. Generelt er også folk mindre redde for politi og soldater enn de var. Det er stort sett bare når politiet er opphisset og alarmert etter større angrep fra al-Shabaab, at folk blir redde og unngår kontakt med politiet. I slike situasjoner hender det nemlig at politiet begynner å skyte vilkårlig rundt seg.

Fra tid til annen gjennomfører politiet massearrestasjoner for å finne fram til folk som arbeider for al-Shabaab. Aksjonene finner som regel sted etter større al-Shabaab-aksjoner, eller etter at politiet har fått tips om at al-Shabaab planlegger et større angrep. De fleste som arresteres, er yngre menn, og det kan være hundrevis som tas inn under en aksjon. Etter undersøkelser blir de aller fleste løslatt, og gjerne samme dag som de ble arrestert. Det foreligger ikke rapporter om tortur eller andre former for overgrep i forbindelse med disse massearrestasjonene.

UNICEF opplyste at de har inngått en avtale både med Ministry of Interior og National Security om at mindreårige som tas inn under massearrestasjoner, umiddelbart skal overføres UNICEF for å være i varetekt hos dem. UNICEF sa seg svært fornøyd med avtalen, og karakteriserte samarbeidet med somaliske myndigheter som meget godt.

Det var en samstemt oppfatning både blant lokale og internasjonale observatører om at ingen i dagens Mogadishu risikerer overgrep eller forfølgelse, verken fra myndighetene eller andre, utelukkende på grunn av tilhørighet til en bestemt gruppe eller klan.

3. VOLDTEKT OG KJØNNBASERT VOLD MOT KVINNER

Det som slås fast i Landinfos rapport fra desember 2012 om kjønnsbasert vold i Somalia, er fortsatt dekkende. Men Elman Peace and Human Rights Centre og en FN-organisasjon i Nairobi som følger utviklingen på dette området, understreket at etter hvert som regjeringsstyrker inntar nye områder, øker risikoen for voldtekter, og særlig for kvinner som bor i leire for internt fordrevne. Det skyldes det faktum at gjerningsmennene ofte er politifolk eller soldater.

Delegasjonen reiste spørsmålet om den mye omtalte saken med den voldtatte kvinnen og journalisten fra januar i år, hadde ført til noen endringer på dette området.² Møtepartnerne mente at all oppmerksomheten rundt denne saken hadde positive virkninger i den forstand at kjønnsbasert vold kom på dagsordenen både lokalt og internasjonalt. Det var også viktig at den somaliske presidenten gav klart uttrykk for at man ville iverksette tiltak for å beskytte utsatte kvinner og sørge for at overgripere blir straffet. Men det mangler fortsatt evne og ressurser til å iverksette tiltak. Dessuten stilte både Elman og ovennevnte FN-organisasjon spørsmålsteget ved hvor gjennomtenkt det var av presidenten å introdusere dødsstraff for overgriperne, da så strenge straffer kan virke mot sin hensikt. Når konsekvensene blir så alvorlige for overgriperne, kan det føre til at ofrene vil bli mer tilbakeholdne med å anmelde, og de risikerer å bli utsatt for sterkt press om ikke å melde fra. UNICEF opplyste at de har registrert at antall rapporterte voldtekter i Mogadishu gikk noe ned i perioden januar til mars 2013, men kunne ikke verifisere om nedgangen hang sammen med utspillet fra presidenten.

4. TILBAKEVENDING

Som det ble beskrevet i Landinfos rapport av desember 2012 (s. 14), vender nå eksilsomalierne tilbake til Mogadishu. Denne trenden fortsetter, og Hakan Bilgin fra IMC (International Medical Corps), som er tyrkisk borger, fortalte at flygningene til Turkish Airlines fra Istanbul til Mogadishu normalt er fullbooket tre til fire måneder fram i tid.

Et aspekt ved tilbakevendingen som imidlertid ikke framkommer i rapporten fra 2012, er at det har utviklet seg et spenningsforhold mellom diaspora-somalierne og de som har bodd og oppholdt seg i Mogadishu under borgerkrigen. En representant for en organisasjon etablert av diaspora-somalierne i Mogadishu, ville ikke gå så langt som å karakterisere det som diskriminering, men det er ganske vanlig for diaspora-

² I august 2012 ble en kvinne fra en leir for internt fordrevne i Mogadishu gjengvoldtatt av fem uniformerte menn. Hun anmeldte overgrepet umiddelbart, men anmeldelsen førte ikke til etterforskning med sikte på å finne gjerningsmennene. I begynnelsen av januar 2013 ble kvinnen intervjuet av en journalist om saken. Få dager etter at intervjuet ble publisert, ble kvinnen anholdt av politiet og truet til å trekke tilbake anmeldelsen. Hun ble deretter dømt til ett års fengsel for å ha framsatt falske anklager. Journalisten ble også dømt til ett års fengsel. Saken vakte stor oppmerksomhet, også internasjonalt. Kritikken av hvordan saken ble håndtert av somaliske myndigheter, førte til at både dommen mot kvinnen og mot journalisten ble opphevet en måned senere (Guled 2013).

somaliere å bli møtt med en viss skepsis hvor det er en underliggende frykt for at de som kommer tilbake fra utlandet, skal ta de beste jobbene og sikre seg fordeler med de ressursene de bringer med seg når kommer tilbake. Dessuten er den økte kjøpekraften de bringer med seg, med på å presse prisene opp, blant annet på boliger.

Det er også en vanlig oppfatning at de som vender tilbake, ofte er arrogante og at særlig kvinnene blant dem er for vestlige i sin væremåte. Ordføreren i Mogadishu har for eksempel ved en anledning uttalt at kvinner fra diasporaen kler seg upassende når de oppholder seg på Lido Beach. Dette strandområdet er for øvrig blitt et populært utfartssted for hele Mogadishus befolkning, hvor man særlig i helgene tilbringer dagen med venner og familie enten på stranden eller i en av de mange kafeene som har dukket opp. I den sammenhengen fortalte den ovennevnte representanten at diaspora-somalierne gjerne holder sammen i egne kafeer og i liten grad blander seg med resten av de besøkende.

Ingen av dem delegasjonen snakket med, mente at dette spenningsforholdet var av en slik karakter at det kunne utvikle seg i destruktiv retning. En eldre forretningsmann i Mogadishu (Mohamed Farah Siad) beskrev det som et sunt spenningsforhold, og var av den oppfatning at de fleste vil mene at de pengene og kvalifikasjonene diasporaen bringer med seg, er viktige i den videre utviklingen av Somalia.

5. KLANBESKYTTELSE

Alle møtepartnere delegasjonen snakket med, gav uttrykk for at klanene ikke lenger har samme betydning for folks fysiske sikkerhet. Dette er en prosess som startet på den tiden den islamske rettsunionen styrte Mogadishu, men den har blitt sterkere særlig de siste to til tre år. Det sentrale i denne sammenhengen er at det ikke lenger er klanmilitser i Mogadishu slik det var da krigsherrene dominerte byen.³ Fra UNICEF ble det fremholdt at det nå er betydelig mindre risiko for å bli utsatt for overgrep på grunn av klan tilhørighet, og det betyr ikke noe om man tilhører en svak eller sterk klan, eller en minoritetsgruppe.

Bortfallet av klanmilitser i Mogadishu har altså ført til at folk ikke har grunn til å frykte voldelige reaksjoner når de kommer i konflikt med personer fra andre klaner, og ingen er lenger redde for å bevege seg inn i områder bebodd av klaner man ikke tilhører. Dessuten er det i dag en utbredt holdning at konflikter skal løses på fredelig måte. Men selv om klanene ikke har samme betydning for folks sikkerhet, er klan tilhørighet likevel viktig for hvordan folk lever og løser konflikter. En av de vanligste måtene å løse konflikter på er fortsatt å legge saken fram for eldre i klanen. Har man behov for støtte i en større sammenheng eller ordne noe med myndighetene, vil det være naturlig for de fleste å ta kontakt med en myndighetsperson fra den klanen man tilhører.

³ Det eksisterer fortsatt klanmilitser knyttet til noen bydelsledere (District Commissioners). De fungerer nå i hovedsak som politi i sine respektive deler av byen, og det er i den senere tid ikke meldt om sammenstøt mellom militser fra bydelene og regjeringsstyrker.

I situasjoner hvor man trenger økonomisk støtte, eller hvis man skulle komme til Mogadishu uten å ha noen tilknytning der fra før, opplyste UNHCR at man ikke kan regne med noe bistand fra personer fra samme klan uten å kjenne dem eller være i familie. Slik støtte kan man bare forvente å få fra nære familiemedlemmer.

De fleste av Mogadishus innbyggere bor i nabolag og bydeler hvor det bor personer fra samme klan. Folk føler seg mest trygge og komfortable ved å bo med klanmedlemmer rundt seg. Skulle man ønske å slå seg ned eller kjøpe et hus i et nabolag dominert av en klan man ikke tilhører, vil det være nødvendig å få klarsignal fra representanter for klanen på stedet før man flytter inn. Det samme vil gjelde hvis man skulle ønske å opprette forretningsvirksomhet i et område med en annen klan enn sin egen. I slike tilfeller vil det ofte være nødvendig også å involvere en fra klanen på stedet i driften.

Når det gjelder spørsmålet om beskyttelse og mulighetene til å klare seg i Mogadishu, kan penger i stor grad kompensere for manglende nettverk gjennom klientilhørighet. Har man råd, kan man kjøpe seg støtte og beskyttelse hos mektige personer. De fleste forretningsfolk har ansatt væpnede vakter, som vil tilhøre egen klan.

6. BEVEGELSESFRIHET

6.1 MOGADISHU

Mogadishus befolkning har gjennom årene med borgerkrig opplevd utallige kontrollposter i byen. Det må skjelnes mellom kontrollposter myndighetene setter opp av sikkerhetshensyn, og uautoriserte poster hvor hensikten er å få penger fra folk.

UNDSS i Mogadishu forklarte at antallet uautoriserte poster har gått sterkt ned, særlig siden september/oktober 2012. Det hender likevel at de fortsatt dukker opp, særlig i Nedre Shebelle på veien fra Mogadishu til Afgoye og ellers i utkanten av Mogadishu. Stort sett får myndighetene fjernet disse postene ganske raskt etter at de er satt opp.

Myndighetenes kontrollposter kommer og går på ulike steder i byen, men UNDSS har registrert at det generelt er blitt færre enn det var. Men særlig etter større anslag fra al-Shabaab vil antallet øke for en periode. Etter slike hendelser kan også gater eller deler av byen bli avstengt.

Det generelle inntrykket etter samtalene i Mogadishu er at kontrollene ved myndighetenes poster stort sett utføres på en korrekt måte, men menn vil ofte bli kontrollert nøyere enn kvinner. Folk frykter i dag ikke å bli utsatt for overgrep eller på annen måte bli plaget når man går gjennom kontrollpostene, og særlig kvinner føler seg i disse tider tryggere når de ferdes i Mogadishu.

Det kan opplyses at delegasjonen ikke opplevde noen kontrollposter når vi under vårt opphold beveget oss mellom flyplassen og Hamar Weyne og mellom Hamar Weyne og Medina Hospital.

6.2 UTENFOR MOGADISHU

UNDSS i Mogadishu fortalte at folk reiser langs landeveien mellom Mogadishu og ulike steder i Sør- og Sentral-Somalia, og det er regelmessige bussavganger mellom de ulike destinasjonene. Men personer som har grunn til å frykte noe fra al-Shabaab, vil unngå å bruke landeveien.

Veien mellom Mogadishu og Baidoa er i prinsippet under kontroll av myndighetene, likevel er det ikke noe permanent nærvær av politi eller soldater langs veien. Det innebærer at al-Shabaab oppretter midlertidige kontrollposter langs veien. Formålet med kontrollene synes i første rekke å finne personer man ønsker å anholde. Det gjelder personer som arbeider for myndighetene/AMISOM/internasjonale organisasjoner, avhoppere fra al-Shabaab og andre som måtte oppfattes som fiendtlige. Representanten fra Elman Race and Human Rights Centre mente at det var tilstrekkelig å se noe vestliggjort ut for å tiltrekke seg al-Shabaabs interesse under slike kontroller. Det er ikke uvanlig at man må betale en avgift, men det er ingen rapporter som tyder på at folk blir bestjålet eller på annen måte lider unødig overlast under disse kontrollene.

Landeveien mellom Mogadishu og Kismayo går for det meste gjennom al-Shabaab-kontrollert område. En sikkerhetsansvarlig for en internasjonal NGO i Mogadishu opplyste at kontrollene al-Shabaab utfører langs denne veien, ikke skiller seg fra dem de gjennomfører på veien mellom Mogadishu og Baidoa.

7. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Guled, A. (2013, 9. april). Somalia president admits rapes by security forces. *Associated Press*. Tilgjengelig via Yahoo News <http://news.yahoo.com/somalia-president-admits-rapes-security-forces-161819876.html> [lastet ned 11. juni 2013]
- InterMedia (2013, januar). *Opinion Poll: South, Central Somalia, November/December 2012*. Nairobi: InterMedia.
Rapport som Landinfo har mottatt på e-post fra Den norske ambassaden i Nairobi.
- Landinfo (2012, 6. desember). *Somalia: Sikkerhet og humanitære forhold i Mogadishu*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/2237/1/2237_1.pdf [lastet ned 11. juni 2013]
- Nor, O. (2013, 6. mai). Suicide bomber targets Qatari delegation in Somalia, 8 dead. *CNN*. Tilgjengelig fra <http://edition.cnn.com/2013/05/05/world/africa/somalia-violence> [lastet ned 11. juni 2013]
- Phlanz, M. (2013, 14. april). Wave of suicide attacks leaves 29 dead in Mogadishu. *The Telegraph*. Tilgjengelig fra <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/somalia/9993307/Wave-of-suicide-attacks-leaves-29-dead-in-Mogadishu.html> [lastet ned 11. juni 2013]

Muntlige kilder

- Den danske ambassaden i Nairobi. Møte 24. april 2013.
- Den norske ambassaden i Nairobi. Møte 26. april 2013.
- Danish Refugee Council (DRC), Nairobi, ved Peter Klansoe, Regional Director, Horn of Africa & Yemen. Møte 17. april 2013.
- Diaspora-organisasjon i Mogadishu. Møte 21. april 2013.
- Elman Race and Human Rights Centre, Mogadishu. Møte 21. april 2013.
- FN-organisasjon, Nairobi. Møte 24. april 2013.
- Hakan Bilgin, Country Director, International Medical Corps – Somalia (IMC), Nairobi. Møte 25. april 2013.
- Internasjonal NGO, Mogadishu, ved sikkerhetsansvarlig. Møte 21. april 2013.
- Internasjonal NGO, Nairobi. Møte 17. april 2013.
- Internasjonal organisasjon, Nairobi. Møte 17. april 2013.
- Internasjonal organisasjon, Mogadishu. Møte 22. april 2013.
- Mohamed Farah Siad, Managing Director, Mohamed International Ltd, Mogadishu. Møte 22. april 2013.
Forretningsmann som har bodd og drevet forretning i Mogadishu under hele borgerkrigen.
- UNICEF, Nairobi. Møte 24. april 2013.
- United Nations Department of Safety and Security (UNDSS), Nairobi. Møte 19. april 2013.
- United Nations Department of Safety and Security (UNDSS), Mogadishu. Møte 23. april 2013.

- United Nations High Commissioner for Refugees – Somalia (UNHCR – Somalia), Mogadishu. Møte 23. april 2013.